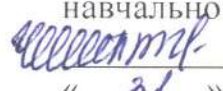

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Факультет театрального мистецтва

Кафедра Кафедра мистецтва театру ляльок
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
 Інга Чхатарашвілі-Петраш
« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність 026 Сценічне мистецтво
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Акторське мистецтво театру ляльок»
(назва освітньої програми)

Розробники: Сільченко Тетяна доктор мистецтва, доцент, заслужена артистка
України, доцент кафедри мистецтва театру ляльок
Попов Леонід доцент, народний артист України, доцент кафедри
мистецтв театру ляльок

Викладачі: Сільченко Тетяна доктор мистецтва, доцент, заслужена артистка
України, доцент кафедри мистецтва театру ляльок

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Кафедра мистецтва театру ляльок, факультет театального мистецтва

(назва кафедри, факультету / інституту)

Протокол від 25.08.2026 № 28

Завідувач кафедри

(підпис)

(Сільченко Т. І.)

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Доктором мистецтва, доцентом,
заслуженою артисткою України

(підпис)

(Сільченко Т. І.)

25.08.2026

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) , протокол від _____. _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) , протокол від _____. _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) , протокол від _____. _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____) , протокол від _____. _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		денна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс	4			
Семестр	VII	VIII		
Кількість кредитів - 12	6	6		
Загальний обсяг годин -810	180	180		
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	Семінарські			
	Практичні			
	90	84		
	Індивідуальні			
	11,25	10,5		
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
	78,75	85,5		
Вид підсумкового контролю	Залік	Іспит		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Майстерність актора театру ляльок» призначена для студентів 4 курсу протягом VII-VIII семестрів, які навчаються за спеціалізацією: «Акторське мистецтво театру ляльок». Дисципліна є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах та вимагає від студента набуття та засвоєння теоретичних знань, практичних умінь та фахових навичок, необхідних йому для творчої роботи в професійному театрі ляльок.

Мета навчальної дисципліни «Майстерність актора театру ляльок» полягає у формуванні світогляду та естетичного смаку студента, розвитку практичних умінь для самостійної роботи над п'єсою і роллю, створення сценічного образу з лялькою. Дисципліна спрямована на створення вистав з різними системами ляльок, поєднанням акторської природи з художньою формою ляльки, інтеграцією додаткових компонентів (вокалу, хореографії, руху, акробатики). Особливу увагу приділено відчуттю темпоритму, атмосфери, ансамблю та реалізації отриманих навичок у виставі перед глядачем.

Основні завдання навчальної дисципліни «Майстерність актора театру ляльок» передбачає наступні **завдання**:

- формування естетичного смаку, театральної культури та навичок колективної роботи;
- засвоєння теоретичного матеріалу про народних героїв Європи та вертеп, розуміння їх ролі у розвитку театру ляльок;
- опрацювання драматургії та принципів існування народного героя;
- практична робота у виставах з різними видами ляльок (вертепною, рукавичною, верховою, низовою, вивідною);
- розвиток уміння самостійно працювати над п'єсою, роллю, заданими обставинами та подіями;
- формування навичок голосової характеристики персонажа;
- відчуття жанрової цілісності, атмосфери, темпоритму та ансамблю вистави;
- набуття сценічного досвіду через показ вистави на глядача.

Передумови для вивчення:

- знання історії театру та театру ляльок, зокрема традиційних форм (вертеп, народні персонажі Європи, класичні типажі), що є основою для подальшої роботи над народним героєм та його сценічною природою;
- початкові навички колективної творчої діяльності, взаємодії в ансамблі, розуміння етичних і професійних норм роботи в театральному колективі;
- сформовані навички голосової техніки, чіткої артикуляції, варіативності голосу, що є основою для озвучення різних персонажів та створення голосової характеристики ляльки;
- опанування практичних умінь роботи з різними системами ляльок.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК09. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність до командної роботи, мотивації людей рухатися до спільної мети.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності

СК06. Здатність до застосування специфіки мистецтва театру ляльок у творчій діяльності та оперування специфічною системою виражальних засобів у створенні та виробництві сценічного твору.

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері мистецтва театру ляльок, розуміти та використовувати його специфічні особливості.

ПР11. Розуміти мистецтво театру ляльок як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру ляльок та інших перформативних мистецтв.

ПР16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.

ПР17. Аналізувати та враховувати естетичні запити глядачів.

ПР18. Знати основні закони психології творчості

ПР22. Оперувати специфічною системою виражальних засобів мистецтва театру ляльок (пластично-зображальними, звуковими, музично-ритмічними, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, художньо-постановочними, сценарно-драматургічними) у створенні та виробництві сценічного твору.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усьог о	у тому числі						усьог ого	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
4 курс / VII семестр:														
Тема 3. Вистава з низовою/вивідною лялькою Тема 3.1. Читка та ідейно-тематичний розбір п'єси	11			6			5							

3.2. Процес створення ролі	11			6			5							
3.3. Слово у виставі з низовою/вивідною лялькою	9			4			5							
3.4. Трансформація як засіб сценічного перевтілення через ляльку	9			4			5							
Тема 3.5. Темпоритм як чинник створення атмосфери вистави й ролі	9			4			5							
Тема 3.6. Робота над виставою з лялькою	121,25			60		11,25	50							
3.7. Сценічна побудова вистави: жанрова єдність і виражальні можливості	9,75			6			3,75							
Всього	180			90		11,25	78,75							
4 курс / VIII семестр:														
Тема 4. Експериментальна вистава з поєднанням різних систем ляльок				6			6							
4.1. Читка та ідейно-тематичний розбір п'єси														
4.2. Методика опрацювання ролі актором				6			6							
4.3. Слово у виставі з лялькою				4			6							
4.4. Трансформація як засіб перевтілення				2			6							
4.5. Єдність темпоритму й атмосфери вистави				2			6							
4.6. Етюдна робота. Вистава				60		10,5	50							
4.7. Використання допоміжних засобів театрального мистецтва				4			5,5							
Всього	180			84		10,5	85,5							
УСЬОГО	360			174		21,75	164,25							

4. Програма навчальної дисципліни

4 курс / VII семестр:

Тема 3. Вистава з низовою/вивідною лялькою

Основні поняття/ключові слова: Атмосфера. Жанр. Темпоритм ролі і вистави. Надзавдання персонажу. Наскрізна дія. Зерно ролі. Конфлікт. Архітектоніка п'єси. Робота над виставою.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 8

Тема 3.1. Читка та ідейно-тематичний розбір п'єси (практична робота). Первинний драматургічний аналіз твору. Актуальність та художня цінність п'єси. Постать автора та особливості його творчого методу. Значення назви твору. Визначення жанрової належності, теми, ідеї та ключових проблем, порушених у драматичному тексті. Основні принципи первинного розбору п'єси як матеріалу для постановки. Драматургічний простір: обставини, події, система образів. Дослідження запропонованих обставин, фактичної основи та логіки подій. Формулювання художньої ідеї, надзавдання та наскрізної дії твору. Жанрово-стильові характеристики. Аналіз системи образів і взаємодії персонажів у структурі драматургії. Композиційна побудова та розвиток дії. Архітектоніка п'єси: поділ на частини, епізоди, події. Визначення поштовхових та ключових обставин. Принципи аналізу епізодів. Розкриття природи драматичного конфлікту. Поняття партитури дії як інструменту режисерського аналізу. Персонаж як драматургічний і художній образ. Головні персонажі: їх драматургічні функції, рисові характеристики, динаміка, символічне наповнення. Типи конфліктів між героями. Особливості композиції через призму персонажної структури. Мова і стиль п'єси: діалогічні форми, монологи, прийоми гумору, іронії, символізації та підтексту.

Тема 3.2. Процес створення ролі (практична робота). Аналітичний етап створення ролі. Первинний аналіз п'єси та матеріалу. Визначення теми, ідеї, конфлікту та надзавдання. Формування запропонованих обставин і біографії персонажа. Система образів та місце персонажа в драматургічній структурі. Пошук мотивації, цілей, дій і ставлення героя до подій. Практичний етап роботи над роллю. Перехід від аналізу до сценічного втілення. Пошук фізичної та голосової пластики персонажа. Розробка партитури дій і внутрішньої логіки поведінки. Взаємодія актора з партнером, об'єктом та простором. Втілення ролі у сценах: ритм, темп, підтекст, імпровізація. Розбір персонажу: створення біографії персонажу, його соціально-психологічна характеристика. Лінія дії, аналіз завдань

персонажу, його життя поза сценою. Надзавдання персонажу. Наскрізна дія. Зерно ролі. Конфлікт.

Тема 3.3. Слово у виставі з низовою/вивідною лялькою (практична робота).

Робота над словом, словесна дія. Підтекст, темп, ритм, тон. Внутрішній монолог. Дієвість мовної паузи. Мовні пристосування у роботі з низовою лялькою. Тембральна характеристика персонажу у мовних та музичних епізодах вистави.

Тема 3.4. Трансформація як засіб перевтілення через ляльку (практична робота).

Уміння швидко перебудовувати свій психофізичний апарат (розум і тіло) у роботі з лялькою. Самостійний пошук мовної і пластичної характеристики свого персонажу, використовуючи попередньо придбані навички з майстерності роботи з лялькою та їх поєднання з маскою художньої ляльки. Техніка ведення діалогу у роботі актора з лялькою. Пластичні рухи ляльки, засновані на підґрунті характеру і характерності образу тощо. Фіксація психологічної та пластичної характеристик персонажу.

Тема 3.5. Темпоритм як чинник створення атмосфери вистави й ролі (практична робота).

Робота над темпоритмом ролі. Виникнення атмосфери, її розвиток; внутрішня динаміка атмосфери. Роль музики у створенні атмосфери. Узгодження темпоритмічного малюнку персонажу із загальним ритмом вистави.

Тема 3.6. Робота над виставою з лялькою (практична та індивідуальна робота).

Пластичні пристосування до низової/вивідної ляльки, зважаючи на її властивості і можливості. Характерність персонажу: словесна, пластична, внутрішня. Пошук, свобода, експеримент у мізансценах, образі, характері персонажу. Етюди з лялькою. Мізансценування сцен. Поєпізодне практичне втілення на майданчику навичок майстерності роботи з лялькою. Зведення і поєднання всіх сцен. Прогін вистави. Демонстрація вистави.

Тема 3.7. Сценічна побудова вистави: жанрова єдність і виражальні можливості (практична робота).

Органічне поєднання створеного актором образу з хореографією, вокалом, сценічним рухом, ексцентрикою, акробатикою, пантомімою тощо. Костюм і грим. Відчуття жанрової цілісності та органічне поєднання всіх компонентів вистави у повних прогонах. Музичні, світлові та технічні репетиції.

4 курс / VII семестр:

Тема 4. Експериментальна вистава з поєднанням різних систем ляльок

Основні поняття/ключові слова: Атмосфера. Жанр. Темпоритм ролі і вистави. Надзавдання персонажу. Наскрізна дія. Зерно ролі. Конфлікт. Архітектоніка п'єси.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Тема 4.1. Читка та ідейно-тематичний розбір п'єси (практична робота). Розбір п'єси. Аналіз запропонованих обставин, фактів і подій. Визначення основної теми, художньої ідеї, надзавдання, наскрізної дії. Розгляд системи образів, жанру та стилю п'єси. Вивчення архітектоніки твору, структурний поділ на шматки, події. Аналіз епізодів, визначення поштовхових запропонованих обставин. Визначення конфлікту: внутрішнього та зовнішнього. Побудова партитури дії персонажа. Логіка та послідовність поведінки тощо.

Тема 4.2. Методика опрацювання ролі актором (практична робота).

Розбір персонажу: створення біографії персонажу, його соціально-психологічна характеристика. Лінія дії, аналіз завдань персонажу, його життя поза сценою. Надзавдання персонажу. Наскрізна дія. Зерно ролі. Конфлікт.

Тема 4.3. Слово у виставі з лялькою (практична робота).

Робота над словом, словесна дія. Підтекст, темп, ритм, тон. Внутрішній монолог. Дієвість мовної паузи. Мовні пристосування у роботі з низовою/вивідною лялькою. Тембральна характеристика персонажу у мовних та музичних епізодах вистави.

Тема 4.4. Трансформація як засіб перевтілення (практична робота).

Уміння швидко перебудовувати свій психофізичний апарат (розум і тіло) у роботі з лялькою. Самостійний пошук мовної і пластичної характеристики свого персонажу, використовуючи попередньо придбані навички з майстерності роботи з лялькою та їх поєднання з маскою художньої ляльки. Техніка ведення діалогу у

роботі актора з лялькою. Пластичні рухи ляльки, засновані на підґрунті характеру і характерності образу тощо. Фіксація психологічної та пластичної характеристик персонажу.

Тема 4.5. Єдність темпоритму й атмосфери вистави (практична робота). Робота над темпоритмом ролі. Виникнення атмосфери, її розвиток; внутрішня динаміка атмосфери. Роль музики у створенні атмосфери. Узгодження темпоритмічного малюнку персонажу із загальним ритмом вистави.

Тема 4.6. Етюдна робота. Вистава (практична та індивідуальна робота).

Пластичні пристосування до будь-якої системи ляльки, вважаючи її властивості і можливості. Характерність персонажу: словесна, пластична, внутрішня. Пошук, свобода, експеримент у мізансценах, образі, характері персонажу. Етюди з лялькою. Мізансценування сцен. Поепізодне практичне втілення на майданчику навичок майстерності роботи з лялькою. Зведення і поєднання всіх сцен. Прогін вистави. Вистава.

Тема 4.7. Використання допоміжних засобів театрального мистецтва (практична робота).

Органічне поєднання створеного актором образу з хореографією, вокалом, сценічним рухом, ексцентрикою, акробатикою, пантомімою тощо. Костюм і грим.

5. Методи навчання

Загальні методи навчання з дисципліни «Майстерність актора театру ляльок» - словесний (лекція, пояснення); наочний (ілюстрація, демонстрація); практичний (вправи, практична робота); репродуктивний, творчий частково-пошуковий.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 3. Вистава з низовою/вивідною лялькою.	Удосконалення техніки роботи з низовою/вивідною лялькою; опрацювання пластики, голосу, темпоритму та характерності персонажа; створення й сценічне втілення ролі у виставі	Практичний показ	25
Тема 4. Експериментальна вистава з поєднанням	Дослідження можливостей різних систем ляльок і маски; опрацювання принципів трансформації та «очуження»; створення й показ ролі у	Практичний показ	25

різних систем ляльок	виставі з поєднанням різних виконавських засобів.		
----------------------	---	--	--

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Здобувач повністю виконав програму дисципліни та індивідуальний план роботи. Продемонстрував високий рівень виконавської майстерності, творчої самостійності та професійного мислення. Впевнено володіє технікою роботи з низовою/вивідною лялькою та різними системами театральних ляльок, органічно поєднує рух, пластику, голос, слово, музику й інші засоби сценічної виразності. Самостійно створює та реалізує художній образ, ефективно використовує темпоритм, атмосферу, внутрішній монолог, імпровізацію та трансформацію. Демонструє жанрову цілісність, сценічну виразність і здатність до творчого експерименту. Під час показу аргументовано обґрунтовує власні художні рішення, демонструє професійну рефлексію та здатність до самоаналізу.	90-100
Програму дисципліни виконано повністю. Здобувач демонструє достатній рівень виконавської майстерності, володіє технікою роботи з лялькою та основними засобами сценічної виразності. Практичні завдання виконано якісно, образ персонажа сформовано послідовно, однак окремі пластичні, мовні, темпоритмічні або сценічні рішення потребують удосконалення. Здатний застосовувати набуті навички під час роботи над виставою та етюдами.	82-89
Основні завдання дисципліни виконано. Здобувач володіє базовими професійними навичками роботи з театальною лялькою, демонструє достатній рівень сценічної дії, пластики та голосу. Виконує практичні завдання, проте допускає окремі неточності у техніці маніпулювання, характерності персонажа, темпоритмі, взаємодії з партнером або сценічному вирішенні. Творчі рішення реалізує з окремими труднощами	74-81
Програму дисципліни виконано частково. Здобувач має труднощі у володінні технікою роботи з лялькою, побудові сценічного образу, використанні голосу, пластики, темпоритму та інших засобів сценічної виразності. Недостатньо самостійно застосовує набуті навички, потребує постійного методичного керівництва. Практичні роботи та сценічні покази містять суттєві недоліки.	64-73
Виконано мінімальний обсяг програмних завдань. Здобувач демонструє початковий рівень виконавської майстерності, недостатньо володіє технікою маніпулювання театальною лялькою та засобами сценічної виразності. Виконання етюдів і сценічних завдань потребує значного доопрацювання, а реалізація творчих рішень можлива переважно за допомогою викладача..	60-63
Програму дисципліни не виконано або виконано не в повному обсязі. Практичні завдання не виконано або виконано на незадовільному рівні. Здобувач не продемонстрував необхідного рівня володіння технікою роботи з театальною лялькою, сценічною дією та засобами художньої виразності. Етюдні або виставні роботи не представлені чи не відповідають вимогам дисципліни.	0-59

Підсумковий (семестровий) контроль залік, екзамен

8. Розподіл балів, які отримують студенти

4 курс / VII семестр:

За результатами поточного контролю та самостійної роботи	Сума балів
T3	
100	100

4 курс / VIII семестр:

За результатами поточного контролю та самостійної роботи	Сума балів
T4	
100	100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно- варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно- продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бучма О. Є. Особливості створення сценічного образу з театральними ляльками різних систем. Культура України. Київ. 2013. Випуск 41. С. 190-198.
https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura41/24.pdf
2. Бучма-Бернацька О.Є., Погребняк М.С. Театр об'єкту як сценічна тенденція перформативного повороту в мистецтві ігрової ляльки // АРТ-платФОРМА. 2025. Вип. 1(11).
3. Неупокоев Р. В. Вплив мистецтва драматичного театру на специфічний дискурс мистецтва театру ляльок // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: зб. наук. пр. Київ, 2024. № 4. С. 446–450.
4. Погребняк М. С., Бучма-Бернацька О. Є. Театр об'єкту як сценічна тенденція перформативного повороту в мистецтві ігрової ляльки. Культурологічні розвідки. Київ : АРТ-платФОРМА, 2025. Том 11. №1.
5. Савченко О. Магія від Майкла Чехова. Путівник акторським методом. Олеся Савченко. 2025. 166 с.
6. Сільченко Т. І. Пластика рук як засіб виразності у театрі ляльок: особливості використання / наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття осв.-творчого ступеня доктора мистецтва. КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого, 2023. 164 с. https://knutkt.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/Obgruntuvannia-Silchenko_T-1.pdf .

Додаткова:

7. Філіпова Н. М. Знак – інформація – мова: семіотика та комунікація. Миколаїв : НУК, 2023. 188 с.
<https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2024/11/Filippova-2023.pdf>
8. Цветков В. І. Шлях до вистави (експлікація вистави та експлікація ролі). Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. 102 с.

10.Інформаційні ресурси

9. Видання кафедри МТЛ КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого
<https://knutkt.edu.ua/struktura/fakultet-teatralnoho-mystetstva/kafedra-mystetstva-teatru-lialok/vydannia-kafedry-mystetstva-teatru-lialok/>

- 10.Мястковська А. О. Особливості роботи актора у виставі театру об'єктів на прикладі вистави «Про потяг, валізи, мотлох та...» за однойменною п'єсою А. Вишневського. Київ : КНТКіТ. 2024. 60 с.
<https://ir.knutkt.edu.ua/handle/123456789/898>
- 11.Чередник Н. Об'єкт як основний засіб виразності на сцені театру ляльок на прикладі вистави «У пошуках часу» за однойменною п'єсою Т. Чухен. Київ : КНУТКіТ. 2024. 72 с. <https://ir.knutkt.edu.ua/handle/123456789/704?show=full>
- 12.UNIMA-УКРАЇНА. <https://unima.org.ua/>